

Liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeiden investointiavustukset

Hakemuksen liiteasiakirjat

päiväys: 4.11.2021

YLEISTÄ

Liikuntapaikkojen valtionavustukset haetaan aluehallintoviraston sähköisessä asiointipalvelussa.

Valtionavustushakemuksen liitteinä toimitetaan ainoastaan tässä ohjeessa esitetyt asiakirjat.

Valtionapuviranomainen pyytää tarvittaessa hankekäsittelyssä tarvittavia asiakirjoja ja lisäselvityksiä.

Tapauskohtaisesti hakijaa voidaan pyytää toimittamaan muitakin kuin tässä ohjeessa esitettyjä liiteasiakirjoja.

Sähköisten asiakirjojen nimeäminen

Liitteet tulee nimetä sillä tavoin, että niiden nimestä selviää, mistä hankkeesta ja mistä liitteestä on kyse (esim. hankkeen nimi asemapiirros, hankkeen nimi talousarvio-ote, jne.

HAKEMUKSEN LIITTEET

Valtionavustushakemukseen tulee liittää seuraavat asiakirjat

A. Rahoitusasiakirjat
B. Rakentamisvalmius
C. Hanesuunnitelma
D. Liikuntapaikkatyyppikohtaiset erityisasiakirjat

A. Rahoitusasiakirjat
hanketta koskevat talousarvio-otteet tai rahoituspäätökset
maapohjan hallinta; kauppakirja tai vuokrasopimus (vähintään 15 vuotta)
LISÄKSI jos hakijana on YKSITYINEN YHTEISÖ, on toimitettava
yhteisön hyväksytty toimintasuunnitelma ja talousarvio
yhteisön rekisteriote
yhteisön toimintakertomus tai muu vastaava selvitys edelliseltä tilikaudelta
yhteisön tuloslaskelma ja tase edelliseltä tilikaudelta

Hankkeen rahoitus Kuvataan omarahoituksen sisältyminen kunnan vuosittaiseen talousarvioon ja investointisuunnitelmaan. Yksityisten yhteisöjen osalta rahoitus esitetään esimerkiksi omarahoituksen osuutena yhteisön taseesta, lainana rahoituslaitoksilta ja muina rahoituserinä.

Maanhallinta Maapohjan omistuksen osoittamiseksi kunnilta riittää merkintä maan omistuksesta hakemuslomakkeessa, poikkeuksena ovat ulkoilureitit ja vastaavat hankkeet. Yksityiset yhteisöt toimittavat lainhuutotodistuksen, kauppakirjan tai vastaavan asiakirjan, jolla maaomistus voidaan varmistaa. **Kun hanke toteutetaan vuokramaalle, sekä kunnat että yksityiset yhteisöt liittävät hakemukseen vuokrasopimuksen.** Maanvuokrasopimuksen tulee olla voimassa vähintään **15 vuotta avustuksen myöntämisestä.**

B. Rakentamisvalmius
rakentamista varten saatu rakennuslupa tai vastaava
muu lupa tai todistus luvan saannin esteettömyydestä
selvitys hankkeen toteuttamisen mahdollisesta esteestä

Rakennuslupa

Niistä hankkeista, joiden toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa, niin se liitetään hakemukseen. Jos rakennuslupa ei ole, niin rakennusvalvontaviranomaisen **todistus luvan saamisen esteettömyydestä**. Muiden hankkeiden osalta hakemukseen liitetään rakennusvalvontaviranomaisen todistus siitä, että hankkeen toteuttamiselle ei ole estettä.

C. Hankesuunnitelma
liikuntapaikkaverkoston ja liikuntapaikan nykytilan selvitys
pääpiirteittäinen selostus hankkeesta; hankkeen koko, huonetilaohjelma, pinta- materiaalit, mitat, ym. Ulkoliikuntapaikkojen osalta luettelo suorituspaikoista, kentistä ja vastaavista hankkeen osista.
perustelut hankkeen toteuttamisen tarpeellisuudesta (liikuntapoliittiset ja mahdolliset rakennustekniset perustelut)
suunnitelma hankkeen rahoituksen toteutuksesta
käyttötaloussuunnitelma
toteuttamisaikataulu
kustannusarvio

Hankesuunnitelman osuus hakemuskäsittelyssä on kuvattu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 37 §:ssä: *Perustamishankkeesta tulee laatia hankesuunnitelma, joka toimitetaan valtionapuviranomaiselle. Hankesuunnitelmaan tulee sisältyä pääpiirteittäinen selostus hankkeesta, selvitys hankkeen toteuttamisen tarpeellisuudesta ja toteuttamisajankohdasta sekä luonnossuunnitelmat ja kustannusarvio. Suunnitelmassa on eriteltävä hankkeeseen sisältyvät toimitilat (tilaohjelma). Opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa hankesuunnitelmaa ja muita hakemusasiakirjoja koskevia määräyksiä hankkeen toiminnallisuuden, teknisen laadun, turvallisuuden ja energiatehokkuuden arvioimiseksi.*

Valtionavustuslaissa valtionavustuksen yleisenä edellytyksenä on, että valtionavustuksen myöntäminen on tarpeellista. Liikuntapaikkahankkeet syntyvät paikallisista, alueellisista tai valtakunnallisista tarpeista. Hankesuunnitelmassa **nykytilanteen kuvauksella, pääpiirteittäisellä selostuksella hankkeesta ja perusteluilla** kuvataan hankkeen tarpeellisuus. Perusteluun liitetään **tarveanalyysi kuntalaisten liikuntakäyttäytymisestä** ja liikuntapaikan tuomasta lisäarvosta kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden, kilpa- ja huippu-urheilun tai harrastuksen edistämiseen. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaittensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Hankesuunnitelmassa on tärkeää kuvata, miten hanke täydentää kunnan tai alueen **liikuntapaikkakokonaisuutta**. Hankkeen perusteluissa olennaista on kuvata liikuntapaikan vaikutusaluetta, liikuntapaikkaan kohdistuvaa kysyntää ja tilan monikäyttöisyyttä näyttöön perustuvien tunnuslukuina. Tunnuslukuina voi käyttää kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden lisäksi tietoja käyttövuorojen varauksista ja käytöstä, kunnan ulkopuolisten (naapurikuntien) liikuntapaikkojen käytöstä ja vastaavien liikuntapaikkojen kävijämääristä muissa kunnissa. Perusteluissa voidaan tarkastella esimerkiksi kysynnän ja tarjonnan suhdetta, kävijämäärien seurannasta saatuja tietoja, käyttäjärühmien rakennetta sekä tilojen ja käyttäjien sijaintia saavutettavuuden näkökulmasta.

Huonetilaohjelma laaditaan liikuntarakennuksista. Siinä kuvataan liikuntapaikan osakokonaisuudet pinta-aloineen. Kyseiseen liikuntapaikkaan liittyvät erityisasiat kerrotaan hankesuunnitelmassa kuten liikuntahallin lattia-
materiaali. Ulkoliikuntapaikoista esitetään luettelo hankkeeseen sisältyvistä suorituspaikoista, kentistä ja muista vastaavista hankkeen osista. Mikäli on kyse koulun liikuntahallihankkeesta tai muusta usean toimijan yhteishankkeesta, niin tilaohjelmaan merkitään vain liikuntapaikkarakentamiseen liittyvät tilat oheistiloinen.

Käyttötaloussuunnitelmaa koskevassa hankesuunnitelman kappaleessa kuvataan hankkeesta aiheutuvat kulut, käyttäjiltä saatavat tulot ja muu hankkeeseen kohdistuva rahoitus, jolla kulut katetaan. Hankkeen **toteuttamisai-
kataulussa** on syytä kiinnittää erityistä huomiota hankkeen rakentamisen aiottuun aloittamisajankohtaan sekä arvioituun valmistumisajankohtaan.

Kustannusarvio esitetään hankesuunnitelmassa pääosittain. Tarkempi, esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio liitetään hakemukseen.

D. Liikuntapaikkatyypikohtaiset erityisasiakirjat

Liikuntahalli

yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostetut suunnitelmapiirrokset (pdf): asemapiirros 1:500 , pohjapiirustukset 1:100 ja leikkaukset 1:50 tai 1:100 , julkisivupiirustukset 1:100 tai 1:200
liikuntatilan lattiarakenne 1:10 ja pintamateriaali
eri lajien kenttämerkinnät merkitään pohjapiirustukseen, tarvittaessa erillisessä liitteessä
huonetilaohjelma; kenttien koko/jako, kuntosali, pukuhuoneet, varastot ym.
rakennustapaselostus; mm. selvitys perustamistavasta
talotekninen järjestelmäkuvaus: selvitys ilmanvaihtojärjestelmästä, kuivatuksesta, energiaratkaisuista, valaistuksesta ym. teknisistä ratkaisuista (yksi yhteenvedoasiakirja, ei toimiteta erillisiä taloteknisiä työselityksiä tai suunnitelmapiirroksia)
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
elinkaarikustannusten laskenta ja käyttötaloussuunnitelma
energiatodistus
esteettömyys selvitys (lomake)
peruskorjauksen osalta kuntotutkimus

Uimahallit

yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostetut suunnitelmapiirrokset (pdf): asemapiirros 1:500 , pohjapiirustukset 1:100 ja leikkaukset 1:50 tai 1:100 , julkisivupiirustukset 1:100 tai 1:200
uimahallin lähtöarvot suunnitteluun (huom! siirry lomakkeeseen tästä)
huonetilaohjelma; altaiden koko, puku- ja pesuhuoneet, varastot, kahvio/vastaanottoaula, tekniset tilat ym.
rakennustapaselostus, selvitys perustamistavasta
elinkaarikustannusten laskenta ja käyttötaloussuunnitelma
energiatodistus
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyys selvitys (lomake)
peruskorjauksen osalta kuntotutkimus

Jäähallit

yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostetut suunnitelmapiirrokset (pdf): asemapiirros 1:500 , pohjapiirustukset 1:100 ja leikkaukset 1:50 tai 1:100 , julkisivupiirustukset 1:100 tai 1:200
jäähallin lähtöarvot suunnitteluun (huom! siirry lomakkeeseen tästä)
huonetilaohjelma; kaukalon koko, puku- ja pesuhuoneet, varastot, ensiaputila, kahvio ja tekniset tilat ym.
rakennustapaselostus, selvitys perustamistavasta
elinkaarikustannusten laskenta ja käyttötaloussuunnitelma
energiatodistus (jäähallin energialaskuri-lomake)
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyys selvitys (lomake)
peruskorjauksen osalta kuntotutkimus

Ulkourheilukentät ja -radat, lähiliikuntapaikat, pallokentät
yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostetut suunnitelmapiirroksat (pdf): asemapiirros 1:500 tai 1:200 , kentän mitoituspääruustus 1:500 tai 1:200 , rakenne-/poikkileikkaukspääruustukset 1:50 ja kentän kuivatussuunnitelma ja valaistussuunnitelma 1:500 tai 1:200
rakennustapaselostus; mm., kentän perusvälineistöstä ja lähiliikuntapaikkojen osalta lista hankittavista liikuntavälineistä, selvitys energiatarkeisuista
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyysselvitys (lomake) soveltuvin osin
peruskorjauksen osalta kuntotutkimus

Kuntoradat ja valaistut ladut
yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
asemapiirros soveltuvaassa mittakaavassa (pdf)
mittakaavat: pituusprofiili 1:2000, korkeus 1:100 tai 1:200
radan poikkileikkaus ja rakenne
rakennustapaselostus; selvitys kuntovälineistä ja opasteista
valaistussuunnitelma
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyysselvitys (lomake) soveltavin osin

Laskettelurinteet ja hyppymäet
yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostettu suunnitelmapiirros (pdf): asemapiirros 1:500 tai 1:1000
laskettelurinteiden kartta, josta selviää raivattavat rinteet
pituusprofiilit lajikohtaisesti
lajikohtaiset erityispääruustukset
hyppymäen mitoituksen perussuureet ja mäen hyppyprofiili
rakennustapaselostus; mm. selvitys hissien ala-asemien lähtöjärjestelyistä, valaistuksesta, lumetuslaitteistosta
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyysselvitys (lomake) , soveltuvin osin
peruskorjauksen osalta kuntoarvio

Golfkentät
yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
mittakaavaan tulostetut suunnitelmapiirroksat (pdf): asemapiirros 1:500 tai 1:1000 , väyläpääruustukset 1:500 korkeusasemineen
klubi- ja huoltorakennussuunnitelmat (kts. liikuntahalli)
elinkaarikustannusten laskenta
rakennustapaselostus; selvitys kuivatuksesta, kastelusta ja valaistuksesta
kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyysselvitys (lomake) soveltuvin osin
peruskorjauksen osalta kuntoarvio

Rantauimala, venesatama
yleiskartta, josta käy ilmi liikuntapaikan sijainti kuntarakenteessa
asemapiirros 1:500
kartta, josta käy selville veden syvyydet, pohjan laatu ja veden korkeusvaihtelut
laiturirakenteiden pääruustukset 1:50
rakennustapaselostus

kustannusarvio (esimerkiksi rakennusosapohjainen kustannusarvio tai tavoitehinta-arvio)
esteettömyys selvitys (lomake) soveltuvin osin
peruskorjauksen osalta kuntotutkimus

Muut erityisliikuntapaikat

(esim. ampumaurheilupaikat, hevos- ja koiraurheilupaikat, pyöräilyradat, rullalautailu/-luistelupaikat, moottoriurheilualueet, kiipeilypaikat, golfkentät)

- noudatetaan soveltuvin osin em. asiakirjaluetteloita
- lajikohtaiset erityisvaatimukset tulee esittää hankekohtaisesti

Yleiskartta, johon on merkitty hankkeen sijainti ja josta voidaan arvioida hankkeen saavutettavuus tarkoitettulla alueella.

Tekniset suunnitelmat ja selvitykset: Rakennusteknisistä suunnitelmista hakija liittää hakemukseen yleis-suunnitelma (**luonnossuunnitelmatasoiset L2 = lähes rakennuslupataso**) tai sitä tarkemmat suunnitelmapiirustukset taulukossa mainitussa mittakaavassa ja rakennustapaselostuksen sekä muut tekniset selvitykset. Rakennustapaselostuksessa ilmoitetaan myös pohjatutkimusten perusteella tehdyt perustamistapalausannon tulos eli mikä on **perustamistapa**. Kaikki asiakirjat tulee nimetä niin, että nimestä tunnistaa, mistä asiakirjasta on kyse. (Esim. Hankkeen nimi rakennustapaselostus)

Kustannusarvio esitetään eriteltyinä **kustannuserittäin**. Kustannusarvio voi olla joko rakennusosa-arvio tai vähintään tilaohjelmaan perustuva tavoitehintalaskelma kustannustason arvioinnin helpottamiseksi. Mikäli kyseessä on esim. koulun liikuntahalli, niin kustannusarviossa esitetään liikuntahallin ja sen oheistilojen kustannukset eriteltyinä koko hankkeen kustannuksista.

Elinkaarikustannuslaskelma ja energiatodistus Liikuntarakennushankkeita, kuten liikuntahalleja ja –saleja, uimahalleja, jäähalleja ja vastaavia, koskeviin hakemuksiin tulee liittää elinkaarikustannuslaskenta-asiakirja ja energiatodistus. Ulkoliikuntapaikoilta näitä asiakirjoja ei edellytetä. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohje **elinkaarikustannuslaskenta**-asiakirjan ja **energiatodistuksen** laatimista varten löytyy hakuilmoituksesta kohdasta ohjeita ja oppaita.

Esteettömyys selvitys ja Ohjeita esteettömän liikuntapaikan suunnitteluun

Hakemukseen tulee liittää **esteettömyys selvityslomake** sekä uudis- että peruskorjauskohteista. Ulkoliikuntapaikkojen osalta esteettömyys selvityslomaketta käytetään soveltuvin osin. Peruskorjaushankkeiden kohdalla suositellaan teetettävän **esteettömyyskartoitus** ennen esteettömyys selvityksen tekoa. Esteettömyyskartoitus tuottaa tarkkaa mittatietoa kartoitettavasta kohteesta. Vertaamalla kerättyä tietoa olemassa oleviin määräyksiin ja ohjeisiin saadaan selville esteettömyyden nykytila sekä toimenpiteitä vaativat asiat. Kartoituksen voi suorittaa esteettömyyskartoittajakoulutuksen suorittanut henkilö. Tietoa koulutetuista esteettömyyskartoittajista saa muun muassa Invalidiliiton Esteettömyyskeskus ESKE:stä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön **esteettömyys selvityslomake** ja **ohje esteettömän liikuntapaikan suunnitteluun** löytyvät hakuilmoituksesta kohdasta ohjeita ja oppaita.

Peruskorjaushankkeiden hakemuksiin liitetään **kuntoarvio ja tarvittaessa kuntotutkimus tai kuntotutkimukset**.

Jää- ja uimahallien **suunnittelun lähtötiedot** selvitetään erillisellä liitelomakkeella jotka löytyvät hakuilmoituksesta kohdasta ohjeita ja oppaita.

Yksityiset hankkeet

Yksityisten yhteisöjen osalta avustuksen myöntämistä puoltaa kunnan osallistuminen hankkeeseen esimerkiksi osakkuudella yhteisöön, pitkäaikaisilla vuorosopimuksilla, tontin luovuttamisella tai edullisella pitkäaikaisella vuokrasopimuksella tai hankkeeseen liittyvän muun infrastruktuurin rakentamisella. Erityisesti yksityistä hanketta puoltavaa on, jos hanke täydentää kunnan muuta liikuntapaikkojen palveluntarjontaa tai on hanke, joita kunta ei mahdollisesti itse rakenna, esimerkkinä yhtä lajia palvelevat liikuntapaikat.

Yksityisiltä yhteisöiltä edellytetään hakemuksen liitteeksi lisäksi selvitys yhteisön omistuspohjasta, yhteisön hyväksytty toimintasuunnitelma ja talousarvio, yhteisön rekisteriote, yhteisön toimintakertomus tai muu vastaava selvitys edelliseltä tilikaudelta, yhteisön tuloslaskelma, tase ja tilintarkastuskertomus edelliseltä tilikaudelta. Hankkeeseen haettavasta pankkilainasta on hakemukseen liitettävä pankilta saatu lainatarjous.

Liikuntapaikkajulkaisusarja

Opetus- ja kulttuuriministeriön avustamat liikuntapaikkarakentamisen tutkimus- ja kehittämishankkeet tuottavat vuosittain **oppaita liikuntapaikkojen suunnitteluun ja rakentamiseen**. Hakijaa pyydetään tutustumaan oppaisiin ja ohjeisiin, kun hanketta suunnitellaan ja rakennetaan ja sille haetaan valtionavustusta. Lista opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkajulkaisusarjan oppaista, muista rakentamisen laatua tukevista ohjeista ja käynnistä olevista tutkimus- ja kehittämishankkeista löytyy ministeriön internet-sivuilta hakuilmoituksesta kohdasta ohjeita ja oppaita.